

**MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA AXBOROT
TEXNOLOGIYALARINING TA'LIM-TARBIYA SIFATINI OSHIRISHDAGI
MUAMMOLARI VA YECHIMLARI**

**Adilova Ergashgul
Bekmurodova Ijobat
Alisherova Zuhra**

Annotatsiya: Maqolada maktabgacha ta'lim tizimlarni boshqarishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etishning innovatsion usullari va mexanizmlari yoritilgan bo'lib, jamiyat taraqqiyotida ta'lim-tarbiya va axborot texnologiyalarining uyg'unlashuvi bayon qilingan.

Kalit so'zlar: Maktabgacha ta'lim tashkiloti, axborot-texnologiya, axborot-kommunikatsiya, avtomatlashtirilgan ta'lim.

Maktabgacha ta'lim-tarbiya jarayoniga bolalarni har tomonlama intellektual, ma'naviy-axloqiy va jismoniy rivojlantirishni ta'minlaydigan zamonaviy ta'lim dasturlari, ilg'or axborot va pedagogika texnologiyalarini joriy etish, ularni maktabga tayyorlash darajasini oshirish, maktabgacha ta'limni boshqarishning zamonaviy standartlarini yaratish bugungi kunning dolzarb va kechiktirib bo'lmaz islohotlaridandir.

Milliy ta'lim tizimining maktabgacha ta'lim darajasini axborotlashtirish axborot jamiyatining rivojlanish tendensiyalaridan biridir. So'nggi yillarda faol rivojlanib borayotgan jihatlaridan biri pedagogik tizimlarni boshqarishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etish bilan bog'liq.

Jadal o'zgaruvchan dunyo sharoitida texnologiyalarning doimiy takomillashuvi va murakkabligi, ta'lim sohasini axborotlashtirish asosiy ahamiyat kasb yetmoqda. Ta'lim sohasini rivojlantirishning bu yo'nalishi, davlat hujjatlarida ta'kidlanganidek, eng muhim milliy ustuvor yo'nalish sifatida yetirof etilmoqda. Transformatsiya tufayli axborot texnologiyalarining roli nafaqat maktab tizimida, balki maktabgacha ta'limda ham tobora kuchayib bormoqda.

Shuningdek, maktabgacha ta'lim tashkilotlarining o'quv faoliyatida ilmiy-amaliy bilimlardan foydalanishning to'liqligi va sifatiga erishish uchun ularning "ishlab chiqarish" jarayonlari chegarasida samarali axborot ta'minoti tizimini yaratish zarurligi aksiomaga aylanadi. Buning uchun uning har bir elementi samarali ishlashi zarur.

Samarali "natijalar bilan boshqarish" uchun quyidagilar zarur:

- barcha to'liqligini va kutilgan natija sifat ko'rsatkichlarini ko'p qirralik aniq ko'rsatib berish;
- ta'lim jarayonining barcha darajadagi rahbar va xodimlari, xususan, o'qituvchidan maktabgacha ta'lim tashkiloti direktorigacha o'ziga xos boshqaruv sikllarining mohiyatini va ularning texnologik samaradorligini belgilovchi tayinlangan "javobgarlik hududi"da o'z kasbiy funksiyalarini bajarish sifatini o'zgartirish, mamlakatimizda maktabgacha ta'lim tizimini modernizatsiya qilish maktabgacha ta'lim tashkiloti direktorining boshqaruv faoliyatining mohiyatini tushunishga tuzatishlar kiritildi. Maktabgacha yoshdagi bolalarni o'qitish va tarbiyalash, rivojlantirish muammolarini ilmiy tamoyillarga asoslangan boshqaruv tizimini takomillashtirish, maktabgacha ta'lim direktorlarining yuqori darajadagi kasbiy yutuqlari, o'qituvchilarning malakasini oshirish, pedagogik jarayonni tashkil etishga yondashuvlarni o'zgartirish bilan muvaffaqiyatli hal qilish mumkin.

Maktabgacha ta'limni boshqarishning axborotlashtirish mohiyati pedagogik tizim faoliyatini optimallashtirish, uning salohiyatini rivojlantirish va ijtimoiy buyurtmalarni amalga oshirish imkoniyatlarini kengaytirish maqsadida zamonaviy kompyuter texnologiyalari va aloqa vositalaridan foydalanishga asoslangan boshqaruv faoliyatini axborot bilan ta'minlash jarayonidir. Zamonaviy texnologiyalar va kompyuter dasturlari ta'lim sifatini boshqarishning "axborot tizimi" ni yaratish, direktorlarni tashkilot faoliyatining barcha jihatlarida haqida tezkor va dolzarb ma'lumotlar bilan ta'minlash imkonini beradi: o'quv jarayonini tashkil etish, bolalar sog'lig'ini yaxshilash hamda turli hisobotlar va murojaatlarni tayyorlash shular jumlasidan. Rivojlanishning

hozirgi bosqichida maktabgacha ta'lim o'qituvchilari diagnostika, nazorat va monitoring natijasida olingan ma'lumotlarni tahlil qilish uslublari va usullari haqida har doim ham yetarli ma'lumotga ega emaslar.

“Maktabgacha ta'lim tashkilotlarini boshqaruv sifatini oshirida axborot texnologiyalari” loyihasining maqsadi - ta'lim jarayonini boshqarish muammolarini hal etishning kafolatlangan sifatini ta'minlovchi axborot texnologiyalari orqali maktabgacha ta'lim direktorlarining kasbiy faoliyatini optimallashtirish va samaradorligini oshirish. Ta'lim tashkilotlari boshqaruvchilarining kasbiy faoliyati yanada takomillashib, nazorat, tahlil va maqsadni belgilash masalalarida zamonaviy fan va amaliyot talablariga javob berishi uchun u tegishli (mohiyatiga yetarli) vositalarga ega bo'lishi kerak. O'z navbatida, talab dasturiy mahsulot ishlab chiqarish spetsifikatsiyasi va aniq mijozlar talablarini hisobga olishi kerak.

Loyiha maktabgacha ta'lim tashkiloti xodimlaridan maxsus tayyorgarlikni talab qilmaydigan tashkilot amaliyotiga axborot-kompyuter muhitini joriy etish va zarur ma'lumotlarga tezkor kirishni ta'minlash uchun yagona axborot maydonini yaratishni taklif yetadi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarining faoliyati bevosita direktor va uning hodimlarining axborotga ega bo'lishi, axborotni qanchalik tez qayta ishlashi va uni ta'lim jarayoni ishtirokchilari e'tiboriga yetkaza olishiga bog'liq. Maktabgacha ta'lim tashkiloti direktorining axborot texnologiyalari kompetentligi deyilganda maktabgacha ta'limni axborotlashtirish sharoitida o'z faoliyatining muvaffaqiyatini ta'minlaydigan bilim, ko'nikma, motivatsion va qiymat yo'nalishlari va professional va shaxsiy fazilatlarini o'z ichiga olgan shaxsning yaxlit ta'limini tushuniladi.

Axborot kommunikatsion texnologiyalardan foydalanish boshqaruv faoliyatining sifati va madaniyatini yuqoriga olib chiqish, rivojlanish rejimida ishlash zaxiralarini yaratish imkonini beradi.

Boshqaruv sohasida axborot texnologiyalarni joriy etish quyidagi ko'rsatkichlarni oshirish imkonini beradi:

- mehnat va vaqtni tejash;
- boshqariladigan tizimning holati haqida xabardorlikni oshirish;
- boshqaruv qarorlarini qabul qilish samaradorligi;
- boshqaruv qarorlarining yetarliligi va unumdorligi;
- axborot jarayonlarini optimallashtirish va avtomatlashtirish;
- intellektual salohiyatni oshirish.

Zamonaviy ta'lim tizimining o'ziga xos xususiyati butun boshqaruv tizimi bo'ylab to'g'ridan-to'g'ri va teskari axborot oqimlarining keskin ortib borishidir. Axborot bilan ishlashning an'anaviy shakllari deyarli foydaliligini keltirib chiqardi va shu munosabat bilan kompyuter texnologiyalaridan boshqaruv maqsadlarida foydalanishning optimal varianti yo'q. Axborotni saqlash, qayta ishlash, qabul qilish, uzatish, tahlil qilish, kompyuter tarmoqlari orqali qog'oz oqimini kamaytirish boshqaruv faoliyati jarayonini tezlashtirish va, umuman, uning samaradorligini oshirish imkoniyatidir.

Maktabgacha ta'lim tashkiloti direktorlarining boshqaruv faoliyatini uning axborotlashuvi sharoitida tahlil qilishda quyidagilarga e'tibor qaratish lozim:

- 1) boshqaruv obektlarining avtomatlashtirilgan ish joyi (AIJ) ni tashkil etish;
- 2) maktabgacha ta'lim tashkiloti elektron axborot bankining tuzilishi va mazmunini ishlab chiqish;
- 3) maktabgacha ta'lim tashkilotlarining avtomatlashtirilgan axborot tizimini (AAT) modellashtirish;
- 4) o'z faoliyati sohalarida MTT bazalarini loyihalash (AAT);
- 5) elektron to'plam usullari va vositalaridan foydalanib zarur ma'lumotlarni olish (Maktabgacha ta'lim tashkilotlarining Internet axborot resurslari, aloqa va axborot resurslari);
- 6) yig'ma axborotni tahliliy jarayonlar va maktabgacha ta'lim tashkiloti elektron banki vositalari orqali qayta ishlashni tashkil etish;
- 7) turli axborot vositalari (qog'oz, elektron) ga ta'sir etuvchi axborotlarni shakllantirish va uzatish.

Xulosa o'rnida shuni alohida takidlamqchimizki, axborot texnologiyalarining joriy etilishi boshqaruv faoliyati samaradorligini oshirish imkonini bermoqda va bu maktabgacha ta'lim tashkilotlarini rivojlantirishda mantiqiy va zarur qadamidir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Gorvis. Yu. M. Maktabgacha ta'limda yangi axborot texnologiyalari. - M., 1998.
2. Комарова Т. С. Информационно-коммуникационные технологии в дошкольном образовании. Ахборотлаштириш ва Мактабгача таълим технологиялари.
3. N. S. Matsievskiy Overclock saytida. Veb-sahifalar mijoz optimallashtirish usullari / N. S. Matsievskiy-Moskva, 2009.